

АСПЕКТ ПРАБЛЕМЫ
ИНФЕКЦЫ НЕ ВЕДАЮЦЬ МЕЖАЎ
2 стар.

УРАЖАННІ
ФЭСТ СЯРЭДНЕВЯКОВАЙ КУЛЬТУРЫ
"НАВАГРУДАК 2000"
3 стар.

ПРАДСТАЎЛЯЕ "LA SANDR"
МАСТАК Барыс НЯПОМНЯШЧЫ
4 стар.

ЖЫЦЦЁВЫЯ СЮЖЭТЫ
ЛЯСНАЯ ПАЛОННІЦА
2 стар.

З АСАБІСТАГА АРХІВА
Усевалада ІГНАТОЎСКАГА
4—5 стар.

НАТАТКІ ДАСЛЕДЧЫКА
Алесь БАРКОЎСКИ. ЛЁСЫ
6 стар.

ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСКАЙ
ПОШТЫ. ЛІДА
5 стар.

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ. БЕЛЬГІЯ
З УСПАМІНАЎ Янкі ЖУЧКІ
6 стар.

ЛІТАРАТУРНЫЯ ЧЫТАННІ
Алесь МІНКІН. "ПРАЎДЗІВАЯ ГІСТОРЫЯ
КРАІНЫ КЛУДАЎ"
7 стар.

АГУЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

РАСПАЎСЮДЖВАЕЦЦА Ў 48 КРАІНАХ

Голас Радзімы

26 ліпеня 2000 года
Цана 85 рублёў

№ 30 (2692)

Штотыднёвая газета для суайчыннікаў за межамі Беларусі

Выдаецца з 6 красавіка 1955 года

ВЫДАТНАЯ КАМАНДА!

БелТА.

УСІМ КЛАСАМ — У ВАЕННУЮ АКАДЭМІЮ

● Сяргей ХАЛАДЗІЛІН.

У чэрвені закончыліся выпускныя экзамены ў сярэдніх школах Беларусі. Перад тысячамі юнакоў і дзяўчат паўстала пытанне: што далей? Звычайна адказ на яго кожны шукае самастойна.

Але выпускнікі 11 "А" класа гомельскай школы № 15 прынялі, так бы мовіць, калегіяльнае рашэнне: усе — у Ваенную акадэмію. 11 "А" быў класам з паглыбленым вывучэннем ваеннай справы, а таму з дазволу міністра абароны ў поўным

складзе на чале са сваім кіраўніком падпалкоўнікам у адстаўцы, артылерыстам Юрыем Калядніковым прыбыў для здачы ўступных экзаменаў і паспяхова вытрымаў іх.

НА ЗДЫМКУ: 11 "А" ў поўным складзе прадоўжыць навучанне ў Ваеннай акадэміі.

САЦЫЯЛЬНЫ РАКУРС

ЯК І РАНЕЙ, БЕСПРАЦОЎЕ НА БЕЛАРУСІ МАЕ ЖАНОЧЫ ТВАР

Агульная дынаміка працэсаў, што сёння адбываюцца на беларускім рынку працы, характарызуецца павелічэннем колькасці занятых у народнай гаспадарцы, ростам і паліпшэннем кан'юнктуры попыту на працоўную сілу.

Па выніках мінулага года ў дзяржаўную службу занятасці звярнулася за дапамогай у працаўладкаванні больш за 284 тысячы чалавек, з якіх амаль 215 тысяч зарэгістраваны беспрацоўнымі.

Усяго з улікам 100 тысяч, што лічыліся беспрацоўнымі на пачатак года, у паслугах дзяржаўнай службы занятасці мелі патрэбу амаль 600 тысяч чалавек, з якіх 400 тысяч — непасрэдна ў дапамозе па працаўладкаванні.

Але зарэгістраванае беспрацоўе, якое дасягнула максімальнага ўзроўню — 3,3 працэнта ў 1996 годзе, летась знізілася да 1,7 працэнта. Наладжванне кантактаў з прадпрыемствамі і арганізацыямі краіны, удасканаленне дзяржаўнага рэгулявання руху рабочай сілы дазволіла значна павялічыць колькасць працаўладкаваных у розных галінах народнай гаспадаркі. За 1999 год гэты паказчык склаў 223 тысячы чалавек — 57 працэнтаў ад ліку тых, хто мае патрэбу ў працаўладкаванні (у 1996 годзе — 35 працэнтаў).

Калі на пачатак мінулага года на свабоднай рабочай месцы можна было ўмоўна працаўладкаваць 29 працэнтаў беспрацоўных, то на 1 студзеня 2000 года — 40 працэнтаў. Напружанасць на рынку працы знізілася з 4 да 2 прэтэндэнтаў на адну вакансію. Перыяд беспрацоўя з моманту рэгістрацыі да працаў-

ладкавання ў цэлым па краіне знізіўся з 4,0 да 3,2 месяца.

Магчымасці працаўладкавання непасрэдна залежаць ад узроўню прафесійнай адукацыі. Аднак у апошні час афіцыйны рынак працы ўсё больш паліпняецца малакваліфікаванай і неканкурэнтаздольнай рабочай сілай, што стварае дадатковыя цяжкасці. Толькі ў 1999 годзе сярод зарэгістраваных беспрацоўных колькасць выпускнікоў 9-х класаў школ (старэйшых за 16 гадоў) павялічылася на 25 працэнтаў. Таму на прафесійную падрыхтоўку летась было накіравана 28 тысяч чалавек, з якіх 47 працэнтаў атрымалі першую прафесію, а 46 — перападрыхтаваны па новых спецыяльнасцях. Пра эфектыўнасць данага напрамку дзейнасці сведчыць высокі ўзровень працаўладкавання тых, хто прайшоў навучанне — 70 працэнтаў (у еўрапейскіх краінах навучанне прызнаецца эфектыўным ужо пры 30-працэнтным працаўладкаванні).

Усё большае развіццё ў практыцы работы цэнтраў занятасці атрымлівае арганізацыя прафесійнага навучання беспрацоўных па заках наймальнікаў на аснове трохбаковых дагавораў з гарантыяй далейшага працаўладкавання. У мінулым годзе па такой форме навучалася больш за 15 працэнтаў беспрацоўных.

У мэтах пераамерыкавання працоўных рэсурсаў за 1999 год у некаторыя раёны сельскай мясцовасці пераселена 277 сем'яў (па сутнасці, гэта тры вёскі сярэдніх памераў), ім аказана адпаведная фінансавая дапамога са сродкаў дзяржаўнага фонду садзейнічання занятасці.

Заканчэнне на 3-й стар.

АКТУАЛЬНА

ДАН СТАРТ ВЫБАРЧАМУ МАРАФОНУ

Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь выбары ў Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу назначаны на 15 кастрычніка 2000 года.

13 ліпеня, адразу пасля падпісання названага ўказа, адбылося спецыяльнае пасяджэнне Цэнтральнай выбарчай камісіі, на якім быў зацверджаны ўвесь пакет выбарчай дакументацыі — формы бюлетэняў, падпісных лістоў, пратаколаў і іншае, прыняты каляндарны план і каштарыс расходаў на правядзенне выбарчай кампаніі. Зацверджана таксама пастанова, якая датычыць парадку галасавання за мяжой, рэгістрацыі замежных і мясцовых наглядальнікаў, выкарыстання бюджэтных і пазабюджэтных сродкаў. У прыватнасці, у мэтах дадатковага фінансавання выбарчай кампаніі ствараецца пазабюджэтный фонд для добраахвотнага пералічэння ў яго сродкаў грамадскімі аб'яднаннямі, іншымі арганізацыямі і грамадзянамі Рэспублікі Беларусь.

Да маючых адбыцца выбараў прыкавана вялікая ўвага грамадскасці як унутры краіны, так і за мяжой. Гэта звязана з многімі палітычнымі абставінамі апошняга часу: застаецца адкрытым пытанне ўдзелу ў выбарах шэрагу вядучых палітычных партый краіны, таксама пакуль незразумела, ці дашлюць сваіх назіральнікаў адпаведныя міжнародныя арганізацыі. Новы Выбарчы кодэкс утрымлівае пэўныя новаўвядзенні: гэта датычыць пашырэння правоў наглядальнікаў, працэдур правяркі падпісных лістоў і г. д. Але, па меркаванню апазіцыйных колаў, прынцыповыя прапановы так і не былі ўлічаны.

Тым не менш, выбарчы марафон, які, па словах старшыні Цэнтрвыбаркама Лідзіі Ярмошынай, будзе для краіны важнейшай палітычнай падзеяй, узяў старт. Ужо вызначаны 110 акруг, дзе праз тры месяцы грамадзяне Беларусі павінны прыйсці да выбарчых урнаў.

РЭХА ФЕСТИВАЛЮ

Мне не давялося сваімі вачыма пабачыць вядомы на ўвесь свет Монмартр, але я выразна ўяўляю, як там усё захапляюча. Менавіта пра гэтае знамятае месца Парыжа ўзгадалася ў час фестывальных дзён у Віцебску, дзе ўсе цэнтральныя вуліцы былі застайлены дзівоснымі вырабамі, карцінамі прафесійных і самадзейных мастакоў: ну чым не Монмартр? Вочы літаральна разб'ягаліся. Не ведаю, ці шмат было пакупнікоў, але глядачоў хапала. На імправізаваных прылаўках ляжалі вырабы з натуральных камяню, металу — бранзалеты, пацеркі, завушніцы. Калега з Масквы прымервала льяныя кашулі фабрыкі мастацкіх вырабаў. Маю ж увагу прыцягнулі незвычайныя карціны і ўпрыгажэнні з неапамага матэрыялу. Разгаварылася з майстрам, які прывёз гэты цуд. Той сказаў, што працуе настаўнікам у адной з сельскіх школ Віцебскага раёна. А усё, што прапаноўвае на про-

даж, зроблена з берасту. Некалі пабываў на выстаўцы і "захварэў": захацелася самому авалодаць падобным рамяством. Пачаў чытаць літаратуру пра тэхналогію стварэння вырабаў з берасту і вось тое-сёе ўжо прывёз на ярмарку. Дарэчы, гэтыя сапраўды унікальныя вырабы каштавалі нядрорага — за бранзалет 2 тысячы рублёў (каля двух долараў). Мяркую, разам з уражаннямі ад канцэртаў кожны ўдзельнік фестывалю павёз дамоў і сувенір, куплены на гэтай квіццэстай ярмарцы.

Вялікую ўвагу гасцей "Славянскага базару ў Віцебску" прыцягнулі традыцыйныя Шагалаўскія чытанні, што ладзяцца тут у дзень нараджэння сусветна вядомага мастака.

З гэтай нагоды 5 ліпеня ў Драматычным тэатры імя Якуба Коласа быў паказаны спектакль па матывах п'есы У. Драздова "Прамы вагон на Парыж з усімі перасадкамі".

БелТА.

Народныя майстры на вуліцах фестывальнага Віцебска.

Заканчэнне на 2-й стар.

ЖЫЦЦЁВЫЯ СЮЖЭТЫ

Калі па шчырасці, свой выбар стаць лесаводам Антаніна Кабылянская зрабіла выпадкова. Узяла даведнік для тых, хто паступае ў вышэйшыя навучальныя ўстановы, і наўгад адкрыла старонку. На ёй аказаўся Беларускі тэхналагічны інстытут імя Кірава ў Мінску, як высветлілася, — яе лёс.

Бацькі спачатку адгапалася б яка-небудзь магаданская вышэйшая навучальная ўстанова, не адступілася б.

Так Антаніна паехала ў невядомасць, у Беларусь. У інстытут паступіла. Толькі калі пра-

ЛЯСНАЯ ПАЛОННІЦА

ворвалі дзяўчыну, але зразумеўшы, што тая ад свайго не адступіць, прапанавалі хіміка-тэхналагічны факультэт, матуючы тым, што гэта больш "жаночая" спецыяльнасць. Аднак Антаніна цвёрда трымалася свайго: толькі інжынер лясной гаспадаркі. Яшчэ ў дзяцімстве бацька неяк з жартам сказаў дачцэ, глядзячы на яе гарэзлівае: "Табе б хлопцам нарадзіцца".

Сям'я Кабылянскіх тады жыла на Украіне, у Данбасе, дзе лясныя масівы адзін ад аднаго на многія кіламетры, а астатняе, як у той песні: "Степь да степь кругом". З дзяўчатамі не сябрвала, толькі з хлопцамі — гулялі ў "казакоў-разбойнікаў", рабілі набегі на чужыя сады. Хлопцы лічылі Тоню сваёй, за словам у кішэнню не пале-зе і за сябе, калі трэба, пастаіць, крыўдзіцелю спуска не даць. На здзіўленне бацькоў, дзяўчына захапілася радыёсувяззю, займалася ў секцыі каратэ.

— Для мяне, — згадвае Антаніна Мікалаеўна, — розніцы тады не было, кім стаць, куды паступаць. Паходзіла практыку ў Негарэльскім вопытным лягасе, дзяўчына зразумела, што не памылілася, здзейсніўшы гэты, як здавалася бацькам, лёгкадумны ўчынак.

— Лес мяне паланіў, — гаворыць яна. — Лесаводства — сапраўды творчая праца. Праляцелі як адзін дзень студэнцкія гады. Здадзены выпускныя экзамены, пройдзена дыпломная практыка ў Любанскім лягасе, і малады інжынер лясной гаспадаркі атрымлівае накіраванне ў далёкую Іркуцкую вобласць, ва Усолье-Сібірскі хімлягас.

У 80-х бацькі Антаніны Мікалаеўны пераехалі на малую радзіму — на Любаншчыну, беларускае Палессе, у калгас з такой жа назвай. Пісалі дачцэ, клікалі да сябе. Хопіць, маўляў, па Сібіры будзяцца: роднае, яно заўсёды цяплейшае і сэрцу мілейшае. Паддалася на ўгаворы старых, ды і на Любаншчыне ж атрымала сваё першае працоўнае хрышчэнне.

Новы віток жыцця, новы і пачатак. Працавала ў Сасноўскім лясніцтве памочнікам ляснічага, потым у Асавецкім. Паступова пайшла па службовай лясвіцы вышэй і вышэй.

Сем гадоў была інжынерам лясной гаспадаркі лягасе, а ў 1998-м дырэктар Мікалай Русаковіч пры падборы кандыдатуры на пасаду галоўнага ляснічага ў Мінскім абласным лясгаспадарчым аб'яднанні сказаў: "Лепшага памочніка, чым Антаніна Кабылянская, мне не трэба".

У 1993 годзе Антаніна стала маці — нарадзіла дачку. Зараз, глядзячы на сваю шасцігадовую "малечу", успамінае ўласнае дзяцінства і гаворыць, што дачка па шустрасці пецярных хлопцаў замяніць, такая ж гарэзлівая, непаседа. Нездарма кажуць: дзеці — наша люстэрка. Восць чаму мы час ад часу ўглядаемся ў іх твары, быццам спрабуем убачыць саміх сябе.

Сяргей САБАДАШ.
Фота Віктара СТАВЕРА.

АСПЕКТ ПРАБЛЕМЫ

ІНФЕКЦЫІ НЕ ВЕДАЮЦЬ МЕЖАЎ

Інфекцыі з намі ўсё жыццё. Кожны калі-небудзь хварэў на грып. І дзякуй Богу, калі толькі чуй, а не ведае на асабістым вопыце пра СНІД, сухоты і г. д. А яны ж побач. Пра распаўсюджанасць такіх хвароб на Беларусі гутарка нашага карэспандэнта Алены СПАСЮК з галоўным эпідэміялагам Міністэрства аховы здароўя Анатолям КАЖАМЯКІНЫМ.

— Як бы вы ацанілі сітуацыю з інфекцыйнымі захворваннямі на Беларусі?

— Сітуацыю кантралюем, але яна застаецца складанай і нестабільнай. Па адных інфекцыйных захворваннях ідзе зніжэнне, па іншых — рост.

— Ці можна вызначыць прычыны росту колькасці інфекцыйных хвароб?

— Яны вызначаюцца цыклічнасцю распаўсюджвання, характэрнай не толькі для нашай краіны, але і для ўсяго свету. Пасля двух-трох гадоў зніжэння колькасць захворванняў зноў узнімаецца.

Бактэрыі — жывыя арганізмы, якія відзмняюцца, прыстаюцца да навакольнага асяроддзя і паражваюць арганізм чалавека. На колькасць іх ахвяр упываюць сацыяльныя, эканамічныя ўмовы жыцця, якасць і хуткасць медыцынскай дапамогі і іншае. Увогуле ж, інфекцыйныя хваробы былі і будуць.

— Як вы глядае Беларусь у параўнанні з іншымі краінамі?

— Нядрэнна. Штогод з дзяржбюджэту на вакцынацыю і дыягнастычныя рэпараты выдаткоўваецца восем мільёнаў долараў ЗША. Айчынных вакцын у нас не вырабляецца. Набываем у Расіі і ў далёкім замежжы. Сярод дзяцей колькасць прышчэпленых дасягае 97—98, у падлеткаў — 99 працэнтаў (лічыцца нармальным ужо 95 працэнтаў).

Уведзены новыя віды вакцынацыі. Кожны здаровы нованароджаны прышчэпліваецца ад туберкулёзу і ад гепатыту "В". Ёсць прышчэпкі ад краснухі. Дарэчы, у Расіі апошняе не з'яўляецца абавязковым. Вакцынацыя праводзіцца толькі ў некаторых рэгіёнах, дзе знаходзяцца на яе сродкі.

— Якія інфекцыйныя хваробы могуць знікнуць у нас у бліжэйшы час?

— Мы блізка да ліквідацыі поліяміэліту. Беларусь далучылася да праграмы Сусветнай арганізацыі па ахове здароўя па ліквідацыі гэтай страшнай хваробы і атрымала высокую ацэнку медыцынскай грамадскай па яе ажыццяўленню.

Але з-за таго, што ў Расіі, у Чачні, зусім нядаўна назіралася ўспышка поліяміэліту, для ўсёй Еўропы тэрмін прызнання адсутнасці хваробы адкладзены яшчэ на тры гады. Столькі часу павінна прайсці без адзінага выпадку поліяміэліту, каб можна было казаць пра яго ліквідацыю.

— Якая інфекцыйная хвароба самая распаўсюджаная?

— Грып і рэспіраторныя захворванні. Штогод на грып пакутуе каля трох мільёнаў чалавек. Эпідэмія гэтага года была меншая, чым летась. Але грып заўсёды знаходзіцца пад пільнай увагай медыкаў. Ён прыносіць вялікую эканамічную шкоду: страты дзяржавы ў сувязі з вялікай колькасцю захворванняў складаюць каля 200 мільёнаў долараў у год.

На Беларусі дзейнічаюць праграмы, скіраваныя на барацьбу з інфекцыйнымі хваробамі. Адна з іх — "Інфекцыйныя хваробы і біятэхналогіі" — прадугледжвае яшчэ і вытворчасць айчынных сістэм і бія-рэпартаў.

— Сярод так званых "сацыяльных" хвароб самая страшная, напэўна, СНІД?

ФАКТ

У ЖЫХАРОЎ СТАЛІЦЫ З'ЯВІЛАСЯ МАГЧЫМАСЦЬ НАБЫЦЬ ЗЯМЛЮ ДЛЯ БУДАЎНІЦТВА ІНДЫВІДУАЛЬНАГА ЖЫЛЛЯ НА КОНКУРСНАЙ АСНОВЕ. Умовы і парадак конкурснай перадачы зямельных участкаў у прыватную ўласнасць вызначаны рашэннем Мінгарвыканкама. У ім, у прыватнасці, устаноўлена, што конкурс праводзіцца Мінскгармаёмасцю толькі сярод пастаянных жыхароў Мінска. Сюды ж можна падаць і заяву, да якой дастаткова прыкладзі толькі копію плацёжнага даручэння па выплаце задатку. Яго памеры складаюць 10 працэнтаў ад пачатковага кошту зямельнага ўчастка. Паведамленне аб правядзенні конкурсу загадаў друкуецца ў адным з перыядычных выданняў. Рашэнне пра перадачу пераможцу конкурсу зямлі для індывідуальнага жыллёвага будаўніцтва ў прыватную ўласнасць прымае Мінгарвыканкам.

— Так. Гэта, бадай, адзіная хвароба, супраць якой медыцына пакуль бяссільная. Да 1996 года Беларусь лічылася краінай з нізкім узроўнем захворванняў на СНІД. Цяпер сітуацыя змянілася.

На пачатак года выяўлена 2 752 хворыя на ВІЧ-інфекцыю. Сярод іх 20 дзяцей. У гэту лічбу ўваходзяць дзеці, якія прыехалі на Беларусь з іншых краін. Частка заразілася ад ВІЧ-інфіцыраваных маці пры родах.

— Ці ёсць на Беларусі выпадкі заражэння ВІЧ-інфекцыяй у медыцынскіх установах?

— Не. Дзякуй Богу, не. На Беларусі існуе праграма барацьбы з ВІЧ-інфекцыяй, працуе Рэспубліканскі і абласныя цэнтры прафілактыкі СНІД.

Працэнт захворванняў у самай небяспечнай групе — ва ўзросце 15—17 гадоў знізіўся з 24,4 (1996 год) да 14,2 (1999).

Але ж насцярожвае ўзрастанне колькасці рэгіёнаў, дзе ёсць ВІЧ-інфіцыраваныя. Так у 1996 годзе было 28 такіх рэгіёнаў, сёлета — ужо 91. Хаця часта гэта адзінкавыя выпадкі. Але яны назіраюцца ўжо і на вёсцы, і ў малых гарадах. Напрыклад, на працягу пяці гадоў у Гродзенскай вобласці СНІДу не было. Цяпер жа з'явіўся.

У 2010 годзе на Беларусі, па прагнозах вучоных, можа быць 20 000 ВІЧ-інфіцыраваных.

— Якія яшчэ інфекцыйныя хваробы адносяцца да "сацыяльных"?

— Венерычныя захворванні, сухоты. Па ўсім свеце, уключаючы развітыя еўрапейскія краіны, колькасць людзей, што хварэюць на сухоты, расце. Звязана гэта ў першую чаргу з тым, што бактэрыі, якія выклікаюць хваробу, сталі ўстойлівымі да медыкаменту, бо прыстасаваліся да іх. Раней сухоты лячылі адным-двумя відамі лекаў. Цяпер жа, каб дамагчыся станоўчага выніку, прыходзіць выкарыстоўваць значна больш медыкаменту. Па прагнозу Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, пасля 2025 года колькасць выпадкаў захворвання на сухоты будзе вышэйшай за тую, што была ў пасляваеннае дзесяцігоддзе.

На Беларусі захворванні на сухоты за апошнія дзесяць гадоў узраслі на 80 працэнтаў. У 1999 годзе 5 479 чалавек атрымалі такі дыягназ.

Фінансуецца дзяржаўная праграма па барацьбе з сухотамі. Таму мы спадзяемся на стабільную сітуацыю.

Венерычныя захворванні — таксама "сацыяльная" хвароба. Дарэчы, у Еўропе іх колькасць не ўзрастае. Але для краін СНІД — гэта вельмі актуальная праблема. Палавым спосабам перадаецца каля 30 хвароб. Не ўсе яны сустракаюцца ў нас. Тыя ж, якія ёсць, за апошнія гады павялічыліся ў некалькі разоў.

— Вялікая колькасць інфекцыйных хвароб выклікае думку пра недастатковую агульную і бытавую культуру.

— Гэта так. Большасць выпадкаў захворванняў выклікана недастатковым выкананнем правільна асабістай гігіены, захоўвання прадуктаў харчавання.

Распаўсюджанне інфекцыі не мае межаў. Сістэма аховы здароўя павінна быць падрыхтаваная для выяўлення і лячэння падобных выпадкаў.

Некалькі гадоў таму ў нас былі выяўлены некалькі завезеных выпадкаў халеры. Яе перамаглі, прычым ніхто з кантактаўчых, дзякуючы прынятым заходам, не заразіўся. Нельга недаацэньваць шкоду ад інфекцыйных хвароб. Але панікаваць таксама не варта.

Агенцтва Уладзіміра ГРАЎЦОВА.

РЭХА ФЕСТИВАЛЮ

Пачатак на 1-й стар.

А 6 ліпеня, якраз у дзень нараджэння Марка Шагала, на вуліцы Пакроўскай, дзе прайшлі яго дзіцячыя і юнацкія гады, адбылося свята "Айчына мая — у маёй душы..." На ім прысутнічалі шматлікія госці і ўдзельнікі фестывалю. Паколькі самога мастака называюць самым радасным мастаком у свеце, то і свята было менавіта такім — вясёлым, жыццясцвярдальным. Каля Мемарыяльнага дома-музея прай-

шло вясёлае тэатралізаванае прадстаўленне. Было многа гумару і вясёлых розыгрышаў.

А ў самім музеі адкрылася фотавыстава "Шагалаўскім днём у Віцебску — 10 гадоў", дзе падрабязна расказвалася, як праходзілі ўсе папярэднія святы, якіх ганаровых гасцей тут сустракалі.

Позна ўвечары ў скверы Маякоўскага з поспехам прайшла феерычная кампазіцыя "Я жыццё правёў у прадчуванні чуда".

Калісьці Марк Шагал раскаваў у сваіх карцінах усламу

свету пра Віцебск, а цяпер горад ушаноўваў памяць свайго знакамітага жыхара. І ўзнікала адчуванне, што аднекуль з Паднябесся мастак назірае за родным Віцебскам і, магчыма, нават намалюе гэтае свята так, як ён яго бачыць...

Таццяна КУВАРЫНА.
НА ЗДЫМКАХ: помнік Марку Шагалу ў Віцебску; удзельніцы свята Аляся БАРАДЗІНА і Саша БЯЛЯЕВА з тэатра "Сінтэз" Дварца культуры чыгуначнікаў каля Дома-музея.
Фота Аляксандра ХІТРОВА.

БелТА.

САЦЫЯЛЬНЫ РАКУРС

ЯК І РАНЕЙ, БЕСПРАЦОЎЕ НА БЕЛАРУСІ МАЕ ЖАНОЧЫ ТВАР

Пачатак на 1-й стар.

Гаспадаркі краіны папаўняліся сем'ямі, якія ў асноўным складаюцца з працаздольных грамадзян працаздольнага ўзросту, сярэдні ўзрост сям'і — 27 гадоў.

Акрамя таго, органамі дзяржаўнай службы занятасці робяцца канкрэтныя захады па арганізацыі абмену працоўнай сілай паміж Рэспублікай Беларусь і Расійскай Федэрацыяй. Так у лістападзе 1998 года падпісана Пагадненне паміж службамі занятасці Беларусі і Расіі аб партнёрстве і супрацоўніцтве. Ужо ў 1999 годзе ў рамках гэтага пагаднення з Пскоўскай вобласці ў гаспадаркі Віцебскай пераехалі 22 сям'і, якім былі прадастаўлены прысядзібныя ўчасткі і жыллыя дамы з надворнымі пабудовамі.

У мінулым годзе ў грамадскіх работах бралі ўдзел 125 тысяч чалавек, у тым ліку 70 тысяч беспрацоўных. Працавалі яны галоўным чынам у сельскай мясцовасці.

У адпаведнасці з цяперашнім заканадаўствам, грамадзянам, няздольным на роўных канкураваць на рынку працы, — інвалідам, непаўналетняй моладзі, асобам перадпенсійнага ўзросту прадастаўляюцца дадатковыя гарантыі занятасці.

Асабліва ўвага надаецца інвалідам: за 1999 год кампенсаваныя затраты 14 прадапрыемствам інвалідаў. Гэта дазволіла забяспечыць занятасць і палепшыць умовы працы 145-ці чалавек.

Таксама аказваецца садзейнічанне ў працаўладкаванні на часовыя працоўныя месцы выпускнікам прафесійных навучальных устаноў — так званая "маладзёжная практыка". Вядзецца работа і па забеспячэнню другой занятасці моладзі: пры заданні 27 тысяч чалавек цэнтрамі занятасці грамадзян сумесна з мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі, суб'ектамі гаспадарання і грамадскімі арганізацыямі працаўладкавана ў вольны ад навучання час 41 тысяча школьнікаў і студэнтаў. Усяго за мінулы год міністэрствамі, іншымі рэспубліканскімі органамі дзяржаўнага кіравання, аблвыканкамамі, Мінскім гарвыканкамам створана звыш 50 тысяч новых месцаў, у тым ліку каля 6 тысяч з выкарыстаннем сродкаў дзяржаўнага фонду садзейнічання занятасці.

Разам з тым, у сферы забеспячэння занятасці насельніцтва ёсць праблемы, якія патрабуюць далейшага вырашэння. І галоўнае тут — занятасць моладзі. Болей паловы беспрацоўных, што стаяць на ўліку, — моладзь ва ўзросце 16—29 гадоў. Прычым 64 працэнты зарэгістраваных маладых людзей маюць толькі сярэдняю адукацыю.

Таксама захоўваецца праблема жаночага працаўладкавання. Сярод беспрацоўных 64 працэнты — жанчыны, але сярод некаторых асобных катэгорый беспрацоўных — выпускнікоў агульнаадукацыйных школ, вызваленых работнікаў, іх удзельная вага яшчэ вышэйшая і складае адпаведна 72 і 86 працэнтаў. Такім чынам, беспрацоўе, як і раней, мае жаночы твар.

Дзмітрый ВАНЕЕУ, старшыня Камітэта па занятасці насельніцтва.

АСОБА

БелТА.

Соф'я АНТОНАВА ўжо 33 гады працуе ў Рэспубліканскім экалагічным цэнтры і з'яўляецца самым вопытным яго кветкаводам. Яна ахвотна дзеліцца сваім багатым вопытам з маладымі, кіруе кружкам юных кветкаводаў. Гартанзіі, рамонкі, ліліі, хрызантэмы, якія вырошчвае Соф'я Іванаўна, — лепшы падарунак за паўсядзённую працу і клопат.

Фота Аляксея МАЦЮШКОВА.

УРАЖАННІ

● Яўген ЛЕЦКА.

Цікавая падзея адбылася 24—25 чэрвеня ў колішняй беларускай першасталіцы — слаўным горадзе Навагрудку. Горад нібыта памаладзеў на некалькі стагоддзяў, вярнуўся ў сярэднявечча. Паўсюль былі відаць валяры з мячамі, дзідзі і арбалетами. А побач прыгожымі паванамі праплывалі паненкі, убраныя ў адмысловыя дзясвочныя строі.

Такога, мяркую, у новым часе Беларусь яшчэ не бачыла. Ды гэтае вяртанне мінулага ў сучаснае не з'явілася чымсьці цалкам выпадковым. Бачыцца тут заканамерны працяг нястомнай працы руплівых даследчыкаў мінуўшчыны ды выдаўцоў, у выніку чаго змізарная гістарычная ніва беларушчыны за апошняе дзесяцігоддзе папоўнілася дзесяткамі сапраўды цікавых і значных кніг, частка якіх, праўда, была напісана яшчэ на пачатку стагоддзя, у шчодрыя на здабыткі 20-я гады.

Ды паколькі тут мова пра Навагрудак, то найперш трэба сказаць шчырае слова ўдзяч-

і было запоўнена рознымі мерапрыемствамі, так ці іначай прымеркаванымі да рэканструкцыі падзей і духу часоў мінулых. Але апогеем усёй імпрэзы стала інсцэніроўка бітвы 1314 года на Замкавай гары.

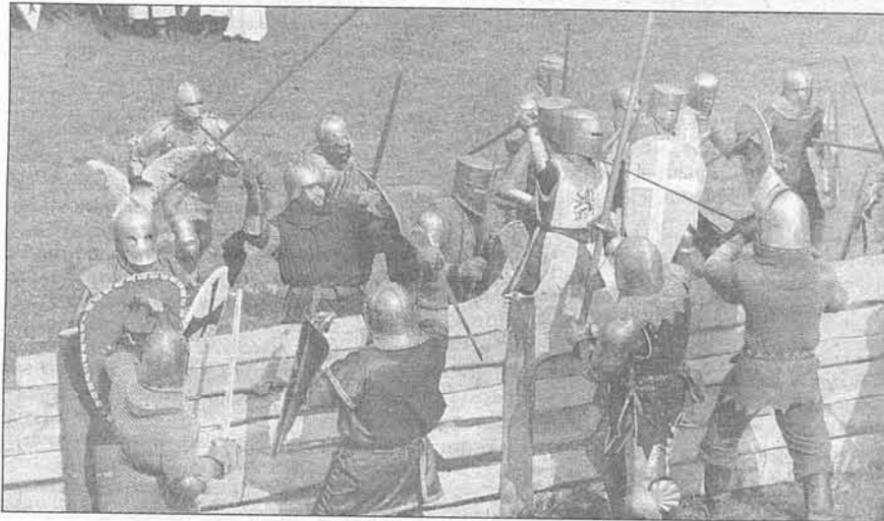
Звесткі ў гістарычнай літаратуры пра гэтую падзею вельмі скупыя. Адгортваем 5-ы том "Энцыклапедыі гісторыі Беларусі", значная частка якога прысвечана Навагродку, і чытаем: "На Наваградку неаднаразова нападлі татары і іх сяюзнікі — дружыны галіцка-валынскіх князёў у 1250-я г., 1274, 1276, 1277, а потым крыжакі ў 1314, 1321, 1341, 1390, 1394". За датамі — слава перамог і горыч паражэнняў, узлёты і падзенні чалавечага духу, аднак пра тое, што гэта былі за біт-

чы гарадзённым старатам, ён займаў адно з ключавых месцаў у абароне дзяржавы з боку Мазовіі і Тэўтонскага ордэна.

Такім чынам, палкаводчы талент Давыда Гарадзенскага ўпершыню ярка выявіўся пры абароне Навагродка ў 1314 годзе, калі ён са сваім войскам з'явіўся на вырчку крэпасці, якую аблажылі крыжакі. Давыд авалодаў іх лагерам, перабіў варту, захапіў коней і харчовыя прыпасы. Крыжакі вымушаны былі адступіць, але на зваротным шляху не знайшлі ў пэўных месцах сваіх складаў з правіянтам, бо яны былі загадка разбураны Давыдам. Крыжацкае войска, церпячы ад голаду, рассяпалася і амаль загінула ў непраходных балотах".

ВОДГУЛЛЕ ВЯЧЫСТАЙ

СЛАВЫ

насці волату духу Міколу Ермаловічу, які на трагічнай ноце заўчасна назаўжды развітаўся з намі гэтым летам. Але напісанае застаецца. Ягонае "Старажытная Беларусь" — магутны чынік нацыянальнай свядомасці, чарадзейны гаючы лек, які вяртае з забыцця нам нашае, набліжае і ўвядочівае тое, што дзеялася тут шмат стагоддзяў назад.

А быў жа час, калі мы, народжаныя на Наваградчыне, нават не падазравалі, на якой зямлі жывём і чым маем ганарыцца. Ды адкуль было ведаць, калі настаўнікі гісторыі старанна дамагаліся, каб мы на памяць ведалі ўсё, што было звязана з партыяна-камуністычнымі з'ездамі: калі і дзе яны адбываліся, колькі дэлегатаў прысутнічала і якія "лёсаносныя" рашэнні былі прыняты ў "золатагалавай Маскве", а следам тут, у Мінску. Расказвалі, вядома, і пра даўно мінулыя часы: пра Месапатамію і Егіпет, пра Ноўгарад і Разань, але маўчалі пра тое, што дзеялася на зямлі, дзе мы жылі, пра Навагрудак, адкуль запачаткавалася магутная дзяржава. Карацей, настаўнікі-манкурты выходзілі дзяцей-манкуртаў. І доўжылася такое стагоддзямі, ад часу, калі Вялікае княства Літоўскае (чытай, Беларусь) страціла самастойнасць, а з ёю і годнасць, і апынулася на задворках гісторыі. І толькі на пачатку XX стагоддзя нарэцце і для нас, беларусаў, выбліснула святло ў канцы такога доўгага і такога змрочнага тунеля...

Пра тое, што мы ўжо сёння не манкурты, а народ, які няхай сабе і пакутліва, праз хібы, па тырчакі і перашкоды, але ўсё ж няухільна набліжаецца да свайго нацыянальнага самаўсведамлення, засведчыла згаданая вышэй падзея. Яе афіцыйная назва — "Фэст сярэднявечнай культуры "Навагрудак 2000". Свята расцягнулася на два дні

вы і хто браў у іх удзел — ні слова...

Значна цікавейшыя і багацейшыя звесткі пра той засмужаны далеччу час знаходзім у кнізе "Памяць", прысвечанай Навагрудскаму раёну: "У час панавання Тройдзена (1270—1282) літоўцы і жыхары беларускага Панямоння канчаткова адстаялі сваю незалежнасць ад татараў і іх паўднёва-рускіх сатэлітаў. Пазней яны гэтак жа сумесна супрацьстаялі крыжакам Тэўтонскага ордэна, набегі якіх з канца XIII ст. пачалі дасягаць беларускага Панямоння, а ў 1314 г. тэўтонцамі была ўчынена аблога Ноўгарадка. У баях гартавалася моц Літоўска-Беларускай дзяржавы — Вялікага княства Літоўскага, і не выпадкова, што Ноўгарадак стаў адным з галоўных палітычных цэнтраў гэтай дзяржавы".

Аднак найбольш цікавым увасабленнем у дзеях канкрэтных гістарычных асоб уяўляецца мне інтэрпрэтацыя тых падзей ва ўжо згаданай вышэй кнізе Міколы Ермаловіча "Старажытная Беларусь. Полацкі, Навагродскі перыяды": "У 1314 годзе крыжакі нечакана рушылі на Навагродак, узялі яго і спалілі, а пасля сталі штурмаваць замак. І вось тут упершыню вызначыўся выдатны беларускі дзяржаўны дзеяч і палкаводзец Давыд Гарадзенскі. Гэта быў чалавек, надзелены незвычайнай энергіяй, прадпрымальнасцю і вайсковымі ведамі, таму карыстаўся высокай пашанай і займаў пасля вялікага князя першае месца ў дзяржаве. Нездарма ж Гедымін аддаў за яго замуж адну са сваіх дачок. Буду-

"Фэсту сярэднявечнай культуры" звярнуліся менавіта да гэтага эпизоду нашай надзвычай багатай і слаўнай у старажытнасці гісторыі, заслугу вае павалы. Але тут жа мушу зрабіць пэўныя заўвагі, бо, мяркую, выкарыстаны факты мінуўшчыны далёка не на поўніцу...

Але, як ні дзіўна, Давыда Гарадзенскага, аднаго з самых вызначальных і сімпатычных герояў беларускай гісторыі пасля полацкага Усяслава Чарадзея, глядачы падчас інсцэніроўкі бітвы 1314 года так і не пабачылі. Між тым няцяжка ўявіць, які б эфект і высокі патрыятычны сэнс мела б з'яўленне слаўтага беларускага палкаводца.

Зіншага "хібнага" ўвасаблення хачу адзначыць зашмат бутфоры, якую, дарэчы, не толькі не хавалі, а нібы знарок дэманстравалі.

Ды не будзем забывацца,

БелТА.

што такое ладзілася ў Беларусі ўпершыню. Я пацікавіўся думкай Ігара Міхно, таксама аднаго з асноўных арганізатараў фэсту. Ён, спаслаўшыся на сваю вялікую занятасць, коротка ўцаніў усю імпрэзу на "выдатна". Але такая эйфарыя, мабыць, вынікае ад таго, што яму няма з чым параўноўваць. А мае крытычныя закіды, бадай, вынікаюць з

Спадзяюся, чытач адчуе і зразумеў, які ўдзячны, у тым ліку і для кінематографа, гістарычны матэрыял захаваны за гэтым па-летаніскаму сціплым, але напоўненым значным для існавання і выжывання народа сэнсам. Тое, што арганізатары таго, што давялося быць сведкам падобных мерапрыемстваў у Чэхіі, дзе традыцыі рыцарскіх турніраў, а таксама інсцэніроўкі бітваў былі выдатна распрацаваны і ў камуністычныя часы. Там усё было прадумана да малых драбніц, і глядач пераносіўся ў сярэднявечча, глядзеў з захапленнем, трывогай і радасцю, асуджаў "чужых" і ўслаўляў "сваіх". Карацей, у нейкім сэнсе паводзіў сябе так, як гарачыя заўятары на футбольных трыбунах...

Падобны момант на Навагрудскім фэсце адбыўся, калі нашы валяры адбілі ад сцен замка крыжацкую навалу і самі перайшлі ў наступ. Пачалася сапраўдная сеча, званам мячоў абудзілася наваградская праскура, і шматтысячны натоўп у адзіным парыве выдыхнуў кліч веры і надзеі: "Жыве Беларусь!"

У заключэнне хацелася б добрым словам адзначыць тое, што ініцыятывы "нізоў" па наладжванню фэсту падтрымалі "вархі" ў асобе новага старшыні райвыканкама спадара Ліса. З гэтым чалавекам пакуль што пазнаёміцца не выпадала, але прыемна было яго бачыць прысутным на адкрыцці выставы ўраджэнца Навагрудчыны Кастуся Качана ў сталічным Палацы мастацтва, і асабліва ў апошнім выпадку, на гэтым свяце агульнанацыянальнага абсягу, якое напэўна што не адбылося б без спрыяння і дзейснай падтрымкі раённай адміністрацыі. Праўда, у аргкамітэт свята зусім было б не лішнім увесці такіх на сёння вядомых, а то і слаўных наваградцаў, якія жывуць у Мінску, Гародні, а то і іншых гарадах, які гісторык, акадэмік Міхась Касцюк, глыбокі знаўца старажытнасці Вячаслаў Чамярыцкі, доктар філасофіі Уладзімір Конан і г. д.

У старажытным беларускім горадзе Навагрудку адбыўся фестываль сярэднявечковай культуры. У ім прынялі ўдзел рыцарскія клубы Беларусі, Расіі, Латвіі. Два дні на Замкавай гары і цэнтральнай плошчы Навагрудка — у сярэднія вякі сталіцы Вялікага княства Літоўскага — узніклі перад глядачамі сцэны гарадскога жыцця, побыту, культуры сярэднявечкоўя.

НА ЗДЫМКАХ: сцэны свята ў Навагрудку.

Фота Віктара ТАЛОЧКІ.

СТАСУНКИ

БелТА.

Міжнародная выстава малюнкаў глухіх дзяцей прайшла ў Гомелі. У праграме выставы, у якой прынялі ўдзел прадстаўнікі сямі краін, у тым ліку шатландцы, французы, казахі, украінцы, расіяне, быў і пленэр «Гомель вачыма дзяцей». Адбыліся абмен думкамі, семінарыяныя заняткі для кіраўнікоў студый выяўленчага мастацтва, што займаюцца з інвалідамі па слыху.

НА ЗДЫМКУ: за мальбертам юныя мастакі. На першым плане Алег ЯКУТОВІЧ і Улад БЕЛАКАПЫТАЎ з Гомеля.

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ: БЕЛЬГІЯ

АЙЦЕЦ РОБЭРТ ВАН
КАЎВЭЛЯРТ ДЭ УІЛЬС

З УСПАМІНАЎ Янкi ЖУЧКІ

Айцец Робэрт — гэта легендарная асоба ў нашым культуральна-адраджэнскім руху за межамі Беларусі. Асабіста я пачуў ягонае імя будучы ў Ангельшчыне ў складзе 12-кі, дзе мы ўсе працавалі ў вугальных капальнях і стараліся здабыць магчымасць на вышэйшай студыі. З самага пачатку я думаў, што гэта наш зямляк таму, што весткі, якія мы атрымлівалі, паказвалі сапраўднага беларускага патрыёта. Але пазней даведаўся, што ён бэльгіец і вельмі моцна зацікаўлены нашаю бацькаўшчынаю.

Атрымаўшы ўрэшце вестку, што стыпэндый атрымалі, мы прыбылі на пачатку 1950 году ў Бэльгію, дзе спаткаліся з а. Робэртам.

Ужо пры першым спатканні я адчуў ад яго вялікую шчырасць і зацікаўленасць Беларуссю. Шчыра сказаўшы — мне рэдка здаралася бачыць саміх беларусаў, якіх-б так імпульсіўна адносіліся да нашае

Айцец Робэрт.

нацыянальнае справы. Гэта былі нашы першыя кантакты з ім. У далейшым, а. Робэрт паказаўся надзвычай талерантным да веравызнання, асабліва, што адносілася да нашага — праваслаўнага і каталіцкага. Некаторыя з нашых студэнтаў, праваслаўнага веравызнання, жаніліся з бэльгійкамі-каталічкамі. Паўставалі некаторыя цяжкасці з прычыны ігнарацыі святарамі кананічных працоў. Тут а. Робэрт даваў раз'ясненне. Трэба таксама зазначыць, што талерантнасць рэлігіяў існавала і ў каталіцкім універсітэце ў Лювене. Напрыклад, на ўсіх факультэтах на апошнім годзе была лекцыя т.зв. «Рэлігійныя пытанні», некаторыя прафесары гэтае лекцыі проста вызвалілі праваслаўных з гэтага экзамену, матывуючы, што гэта ня мае нічога супольнага з іхняй рэлігіяй.

Айцец Робэрт быў для нас,

як родны бацька. Ягоная заклапочанасць была каб мы добра вучыліся і былі патрыётамі Беларусі. Часамі, калі нехта «праваліў» экзамены, дык ён казаў: «Гэта не страшна, гэта будзе для вас паглыбленнем ведаў, пастарайцеся толькі здаць на наступным годзе». Для а. Робэрта Беларусь была сьвятая краіна. Зрэштай перад канцом свайго жыцця, ён абяцаў мне даказаць, што наша Рэгнеда мела вялікую лучнасць з Фляндріяю. «Янка, — казаў ён мне незадоўга перад сьмерцю, — я так хацеў бы адведаць вашу бацькаўшчыну, вашых родных, асабліва вашага тату». Айцец Робэрт бяз майго ведама, дастаўшы нейкім спосабам дамашні адрас нашае сям'і, напісаў майму бацьку ліст. У той час я дагаварваўся, а ён нічога ня ведаў, што мой бацька быў высланы ў Сібір. Той ліст зрабіў шмат няпрыемнасцяў нашай сям'і. Акрамя бацькі, які быў у лягера і ліста гэта ніколі ня бачыў, іншых КГБ (ці як яно ў той час звалася?) па чарзе выклікала і дапрашвала, як адносна мяне так і адносна а. Робэрта, аб якім ніхто з нашае сям'і ні чагуські ня чуў.

Айцец Робэрт аб гэтым нічога ня ведаў, ды і таксама, пакуль не спаткаўся з маею сястрою, якая прыезджала да мяне ў 1988 пасяля сьмерці а. Робэрта. Я за гэта на а. Робэрта нічуж не пакрыўдзіўся, бо добра ведаў, што ён хацеў з-за свае шчырае наўнасьці зрабіць мне прыемнасць.

Айцец Робэрт прасіў мяне, каб я прыйшоў з маімі сынамі, якіх ён разам з а. Смэршом хрысьціў. «Я хацеў-бы зь ім яшчэ пагутарыць і сказаць ім, каб яны не забывалі, што іхняя бацькаўшчына — гэта Беларусь і каб яны кахалі яе». На вялікі жаль, гэтыя ягоныя апошнія жаданні з розных прычынаў ня споўніліся.

Айцец Робэрт быў арыстакратычнага паходжання, і ён гэтага не хаваў, але адначасна быў вельмі талерантны да іншых слаёў. Ён вельмі добра ведаў, што мы, у большыні, паходзілі з сялянства. Ня глядзечы на гэта ён нас паважаў і ніколі не паказваў і не даваў адчуць, што мы ніжэйшыя за іншых.

НАТАТКІ ДАСЛЕДЧЫКА

● Алясь БАРКОЎСКІ.

У «Масеевай кнізе» (Мн., 1994 г.) Масей Сяднёў, беларускі пісьменнік, які жыў у ЗША, успамінае: «...Я згадаў тут мову. О, які гэта фактар! Здзіўлю, калі скажу, што жывую, народную, не літаратурную беларускую мову я ўпершыню пачуў у мэнскай турме ад падлетка — школьніка з Заходняй, прыгранічнай Беларусі. У крывізе на бацьку ён перайшоў мяжу. Бацька за нейкае непаслушэнства даў яму дзягі, і хлопчык, закатаўшы свае штонікі, уквелены, перайшоў рэчку і няўзнак апынуўся ў Саветах. Быў я здзіўлены ягонай чысцосенькай, прыгожай беларускай мовай. Сам я паходжу з паўднёва-ўсходняга кутка Беларусі, і гаворка там мяшаная, не тыпова беларуская, пераходная. Я ведаў толькі беларускую літаратурную мову і быў абрадаваны, калі пачуў ад перабержыка сапраўдную беларускую мову».

Аб тым, як складаўся лёс гэтых «перабержыкаў», можна даведацца з ўспаміна-замалёўкі былога індзігёрскага геолога, а зараз жыхара Рыгі Л. Папова:

«Жыў у Польшчы беларускі хлопец Кузьма. Не меў ні кала, ні двара, батрачыў на паню. Спрачаўся з імі, свае правы бараніў. Яны яго то харчамі абдзеляць, то з заробку больш чым трэба выплічаць. Пачуў Кузьма, што побач ёсць дзяржава рабочых ды сялян. Кінуў ён паню і пайшоў за мяжу. Сустрэлі яго на мяжы — параспыталі. Распавёў Кузьма ўсё, як было.

Не паверылі рабочыя і сяляне, не змаглі, мабыць, зразумець, як можна ад капіталізму добраахвотна сыйсці. Было гэта ў 1939 годзе. Далі Кузьме для пачатку дзесяць гадоў, як агенту імперыялізму. Потым яшчэ дадалі. З лагера ў лагер і дабраўся Кузьма ад Індзігёркі. Тут яго і вызвалілі ў 1954 годзе. Нават пашпарт далі, але без грамадзянства. Пачаў Кузьма на волі жыць, праўду шукаць. Летам у поле з геологамі ходзіць, базу вартуе, хлеб выпякае, а ў маразы ў пасёлку

15 ліпеня 1919 года ў вёсцы Навіны на Наваградчыне. Бацькі памерлі, калі яму было толькі шэсць гадоў, таму да 1935 года ён жыў з бабуляй. У 1941 пайшоў у партызаны, быў кулямётчыкам, камандзірам аддзялення, пакуль 20 ліпеня 1944 года іхні атрад не злучыўся з Чырвонай Арміяй. Антона Даўлюда пакінулі працаваць пры сельсавеце, і ён стаў дырэктарам саўгаса, але ўжо ў 1945 годзе быў асуджаны на восем гадоў «за перавышэнне службовых паўнамоцтваў» і накіраваны на Калыму. Працаваў на будаўніцтве мастоў, дарог, будынкаў, на сплаве лесу. У 1951 годзе дзятэрмінова быў вызвалены. Ажніўся з мясцовай ураджэнкаю, якая нарадзіла яму чатырох дачок. А зараз ён мае 14 унукаў. А. Даўлюд стала асее ў пасёлку Церуць Аймяконскага раёна (зараз улуса) Якуціі. Працаваў цесляром. У 1976 годзе выйшаў на пенсію, але да апошняга часу працаваў сантэхнікам. Напрыканцы інтэрв'ю Алена Патоцкая пытае ў яго:

— Антон Антонавіч, ці сумуеце па сваёй радзіме — Беларусі? Ці ёсць там у вас сваякі?

— Не, ніколі не сумаваў па краўных, па радзіме. Мабыць, адбілася тое, што я быў нікому непатрэбным сіратаю, заўжды галодны, босы — успаміны пра дзяцінства кепскія. Са сваякоў стрыечныя браты засталіся. У пяцідзятых гадах некалькі разоў пісаў, расшукваў. Яны не сталі мне адказваць, і я перастаў іх турбаваць...

А вось яшчэ адзін лёс...

Аб ім сведчыць інтэрв'ю Алёны Патоцкай, якое яна ўзяла ў Антона Даўлюда, які нарадзіўся

МАСТАК СЦЭНЫ

Вядомы тэатральны мастак Яўген Ждан адзначыў 35-годдзе сваёй творчай дзейнасці. У апошнія гады Яўген Іванавіч працуе галоўным мастаком Дзяржаўнага тэатра музычнай камедыі. Тут ім аформлены

спектаклі «Шляпа Напалеона», «Цыганскі барон», «Севастопальскі вальс», «Цалуй мяне, Кэт», «Даратэя». Зараз у тэатры рытуецца да пастаноўкі папулярнага аперэта І. Штрауса «Лятучая мыш». Над дэкарацыя-

мі да спектакля працуе Яўген Ждан.

НА ЗДЫМКАХ: Яўген ЖДАН; работа Я. ЖДАНА «Тарэйкаўская мадона».

Валерыя ХАРЧАНКА, БелТА.

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

ЛАТВІЯ

Кіраўніцтва беларускага таварыства «Уздым» разам з ансамблем «Купалінка» і дзецямі беларускай нядзельнай школы прынялі ўдзел у днях беларускай культуры ў Ніугале. Тут іх гасцінна прымала загадчыца мясцовай бібліятэкі Рута Багданова. На сустрэчу прыйшлі жыхары гэтага пасёлка, сярод якіх нямала беларусаў. Былі чуваць беларускія песні і вершы, вялася засольная размова. На гэтым свяце таксама мелі слова

прафесар ДПУ Людміла Цімошчанка, паэтэсы Фаіна Осіна і Ірына Рабатуева.

Дапамогу ў арганізацыі пазездкі аказаў Даўгаўпілскі аўтапарк, за што яму шчырае дзякуй.

У Даўгаўпілсе гасціла супрацоўнік Дзяржаўнага камітэта па справах рэлігіі і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь Любоў Балаўнёва. У Цэнтры беларускай культуры яна сустрэлася з дырэктарам

ЦБК Аляксандрам Рудзем, старшынёй беларускага таварыства «Уздым» Таццянай Бучэль і намеснікамі старшыні гэтага таварыства Станіславам Валодзькам і Зінаідай Сіліняй. У сустрэчы прымалі ўдзел генеральны консул Рэспублікі Беларусь ў Даўгаўпілсе Васіль Марковіч і консул Аляксандр Концкі. Абмяркоўваўся шэраг актуальных пытанняў для беларускай дыяспары ў Даўгаўпілсе.

Станіслаў ВАЛОДЗЬКА, г. Даўгаўпілс.

АБРЫСЫ «ЛЯТУЧАЙ МЫШЫ»

ЛІТАРАТУРНЫЯ ЧЫТАННІ

Я ЗАЙДРОШЧУ
СЬМЕЦЬЯРАМ!

Вельмі хочацца апісаць сапраўдныя жывыя пачуцці. Аднак, паколькі існуе краіна, абнесена Высокім квадратным парканам, дык даводзіцца прымірыцца з тым сумным фактам, што аніякіх сапраўдных пачуццяў у гэтай краіне няма і быць ня можа. І хоць мастак Круцель Манцель ды арыстакратка Гарэзія Набіванка ахвотна й шмат разважаюць пра мастацтва й вечнае каханьне, але дарэшт зразумела, што кожны зь іх папросту практыкуецца ў красамоўстве і ўвадначасьсе лубецаца самім сабою.

— Так, — кажа Круцель Манцель, — нядрэнна было б пагаманіць пра сьмерць у яе філязофскім аспэктце.

— Мне ня страшна памерці, мне страшна — памерці! — адказвае яму на гэта Гарэзія Набіванка.

— Чаму?!

— Таму што сэрца мае разьбітае, і мне зусім не да гульні!

— Ну дык і што? Душы хлудаў — гэта бездапаможныя мятлушкі ў сінняй пустэчы адзіноты. І кожны з нас — такая безабаронная мятлушка, якая заблудзілася ў імгле... Ды ўсё адно, якое гэта шчасьце — жыць і кахаць!

— А мяне ванітуе ад аптымістаў, якія ўсё жыццё толькі тое й робяць, што ўдавана ўсьміхаюцца. Я ведаю: пад крамянаю скарынкаю іхніх жыццярэдасных усмешак прыхавана тая самая бездань узаемнай чэрствасці й абыякавасці. Я зайдрошчу сьмецьярам! Гэта ж так цудоўна рабіць штосьці сваімі рукамі, адчуваць, што ты жывеш на сьвеце ня марна, а прыносячы карысьць, — замест таго, каб балбатаць ад ранку й да вечара пра сьмерць, мастацтва й ўсялякі там выбухі транссьвадомасці.

— Так, і я б хацеў зрабіцца такім самым, як сьмецьяры. Спрашыцца, ці што? Аднак баюся, што з нашым багажом шляху назад ужо няма...

Чуецца грукат. Дзьверы зьлятаюць з завесаў, і два п'яныя сьмецьяры, узрадавана рагочучы, хапаюць каханкаў і, не зважаючы на іхнія пратэсты, цягнуць на вуліцу.

АПОШНІ РАМАНТЫК

Апошні рамантык і геній пакуты Гіцаль Валанцай сунуўся наўзгад па засьцеленай сьвітальным туманам вуліцы Тонкіх-да-нябачнасьці намёкаў, нацята прыслухоўваючыся, як журботна грукое аб днішча паходнага сагана альпэнштот, рукавятка якога вытаркалася з агромністага брунатнага плецака за сьпінаю. Ён здаваўся сабе прывідам, які выпадкова патрапіў у сырую і змрочную студню Краіны Хлудаў, прыляцеў сюды зь нейкага загадкавага іншасьвету й заблудзіўся, марна шукаючы выйсьця з загуслай малочнай куламысы, замкнёнай з усіх бакоў мурамі Высокага квадратнага паркану. Здаваўся самотным духам, асуджаным спазнаць тугу й боль усіх часоў і пакаленьняў, — і, мімаволі, адзіным сапраўдным выйсьцем, адзіным ратункам стала бачыцца яму самагубства...

Аднак, што там — за непрыступнымі мурамі Высокага квадратнага паркану? Ці не паркан падзяляе хлудаў на мёртвых і жывых? Што там — вечная музыка ці нябыт, глухі й бязрадасны? Вось яно — самае балеснае пытаньне ўсіх прамінулых і наступных пакаленьняў! І што ў параўнаньні з гэтым і брук, па якім ён ідзе, і ён сам, і ўся Хлудзія? Ілюзія, відма, фантазм, — і болей нічога! І гэтая

істота, што набліжаецца да яго, гэты бедны сьмецьяр, — і ён асуджаны рана ці позна перайсьці на канаваную мяжу й знікнуць у нівечы, адкуль няма вяртаньня... Так, браце мой, мы з табою абодва толькі вандроўнікі на гэтай пустэльнай зямлі...

З глыбокаю усёдаравальнаю тугою вочы генія спыніліся на каржакаватай постаці дужага сьмецьяра, а той бязь лішніх словаў схпіў Гіцля за каршэнь, хутчэй за ўсё выпадкова прыхапіўшы й пасму рэдкіх бялёсых валасоў, і некуды пацягнуў яго. Пра што ў той момант думаў апошні рамантык, назаўсёды засталася таямніцаю.

І НИКАЯ Я НЕ БАГЕМА!

Пры першым жа паведамленьні пра зьмену дзяржаўнай улады народны пісьменьнік Хлудзія Цьвінтарэй кінуўся шукаць надзейнага сховішча. Добра ведаючы, што за доўгія гады ягонай нястомнай пісьменьніцкай працы ніводную напісаную ім кнігу так ніхто ні разу й не прачытаў, Цьвінтарэй вырашыў схвацца пад кучай уласных твораў. Кемны ад прыроды, славыты пісьменьнік прыхапіў апроч пляшкі "Горкага пальню" яшчэ й асадку з атрамантам.

Падчас ператрасу аніхто са сьмецьяроў, пэўна, і не здагадаўся б шукаць пісьменьніка пад кучаю кніг і рукапісаў, у бязладзьдзі зваленых у адным з пакояў прасторнай пісьменьніцкай кампаньці, і, магчыма, яго так бы і не знайшлі, калі б аднаму са сьмецьяроў не закарцела пакурыць. Сьмецьяр гэты ўзяў з кучы, пад якою стаіўся знакаміты пісьменьнік, адзін зь ягоных раманаў, выдраў старонку, згарнуў казінную ножку й, прыкуруўшы, па складох прачытаў: "Сьмешна толькі мне" — загаловак таўшчэзнай кнігі, якую трымаў у руках. Затым перавёў зацікаўлены позірк на кучмень паперы, які высіўся пасярод пакою.

— Проста ня верыцца, — зьвярнуўся ён да напарніка, — што столькі кніжак мог напісаць адзін хлуд. Напэўна, толькі лічылася, што ўсё гэта напісана ім адным, а папраўдзе яму дапамагала процьма народу: сын, дачка, цешча ды іншыя сваякі!

— Яшчэ й знаёмых дапамагалі! — упэўнена прамовіў другі сьмецьяр. — Ведаю я гэтую багему!

Пры гэтых словах кніжная горка заварушылася, і стуль, нібы з сутарэньня, данесься глухі голас:

— Няпраўда! Пісаў я й ніхто іншы! І нікая я не багема! Мой бацька таксама быў сьмецьяр!

Пасьля чаго Цьвінтарэй вылез з кучы, страсянуў зь пінжака пыл і прыняў той самавіты выгляд, які ён заўсёды прымаў, калі яму ўручалі чарговую ўзнагароду. Мяркуючы па выглядзе, яму шмат чаго хацелася сказаць хлудзкому народу, ды, на жаль, гэтым разам яму не пашэнціла, і

тое, пра што ён меўся распавесці, так і не зрабілася здабыткам гісторыі.

ІНШАЗЕМЕЦ ШАМΠΑНСКІ
ЧЫТАЕ МАНІХВЭСТ

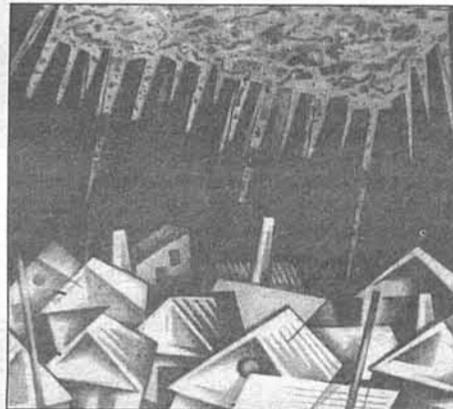
Іншаземец Шампанскі ня быў заарыштаваны толькі таму, што меў замежны пашпарт і лічыўся "пэрсонаю грата". Помсьцячы яму за гэта, натоўп разыюшаных сьмецьяроў не аднаго разу выбіваў шкло ў вокнах ягонага асабняка. Прычым той самы натоўп кожнага разу ўстаўляў шкло на месца за асобную, зразумела, плату. Усё гэта, тым ня менш, не замінала Шампанскаму рэгулярна шпацыраваць па вуліцы Вернасьці, вуліцы Зарослай пустазельем і па бульвары Абяцанкаў-цацанкаў.

Купіўшы падчас аднаго са

вья аблокі. Падмарозіла. Закружылі ў паветры лёгкія хлапакі. Усе хлуды, акрамя былых багемаўцаў, якія сканчалі будаўніцтва канала, пачалі рыхтавацца да чарговай зімовай сьпячкі. І калі зь імглістага неба замест павольных хлапакі па сыпалася дробнае крышталёвае пілавінне, усе да аднаго спалі салодкім сном. І толькі будаўнікі канала, раз-пораз хукаючы на скалелья рукі, усё яшчэ дзяўблі зьмерзлую, непадатную глебу былых Нясумных прысадаў.

На зьмярканы ўзьняўся вецер. Хаты й кампаньці патанулі ў беламройнай крутаверці. Па Пляцы папаўзлі хвалістыя дуйкі. Да ночы мястэчка пад самыя дахі занесла сьнегам. Адзін толькі чорны квадрат паркану паранейшаму тырчэў са сьнегу ды выцвілія бэзавая анучка на сьпі-

Алег МІНКІН

шпацыраў газету "Нехлусьлівы хлуд", Шампанскі прачытаў набранае тлустым шрыфтам: "Ненавісны тыран Вярэня Водае зрынута й спляжаны! У гонар перамогі новы гаспадар Цмок Калывок запрашае грамадзянаў на фэст. Яўка абавязковая. Форма адзеньня — бэзавыя шаравары". Далей у Маніхвэсце прапаноўваліся мерапрыемствы, якія складалі падмурак праграмы новага ўраду:

Пафарбаваць Высокі квадратны паркан у бэзавы колер, тэрмінова пазабіваўшы ўсе шчыліны ў ім.

Абвясціць непрымірымую вайну ўсяму, што знаходзіцца па-за Высокім квадратным парканам, бо калі варожае Запарканьне ня будзе зьнішчана, то яно само зьнішчыць Краіну Хлудаў.

Нацянялізаваць і выкарчаваць Нясумныя прысады, месца шпацыру й гульні так званых багемаўцаў, а дакладней, разбэшчаных гультаёў і абібокаў, — замест таго сіламі гультаёў і абібокаў пракапаць канал, які злучыць Сажалку саму з сабой. (Тут жа паведамлялася, што былы мастак Круцель Манцель, былы рамантык Гіцаль Валанцай, былая арыстакратка Гарэзія Набіванка, былы народны пісьменьнік Цьвінтарэй ды шмат іншых неадваркаў ужо працуюць на гэтай Вялікай Будойлі).

Пераймаваць вуліцу Вернасьці ў вуліцу імя Цмока Калывока.

Павытурваць з краіны ўсіх іншаземцаў.

З усіх пунктаў праграмы новага кіравецтва Шампанскаму найменш падабаўся апошні. Згарнуўшы газету й, ня трацячы пачуцця ўласнай годнасьці, ён павольным крокам вярнуўся да хаты й пачаў пакаваць валізі зь яркімі наліпкамі нейкае невядомае дзяржавы.

МЫ СТАІМ НА ПАРОЗЕ
АДРАДЖЭНЬНЯ!

Празь які тыдзень па выданьні Маніхвэста над Краінаю Хлудаў папаўзлі грувацкія сьнега-

славыты мастак Круцель Манцель: менавіта яны перакарчавалі ледзьве не палову Нясумных прысадаў. Рэабілітавалі таксама права грамадзянства й арыстакратку Гарэзію Набіванку. І народны пісьменьнік Цьвінтарэй атрымаў магчымасьць вярнуцца да хаты й заняцца творчасцю, хоць гэтай моцна замінала застарэлая нястраўнасьць і хранічны катар, зароблены ім на будаўніцтве канала. А іншаземец Шампанскі, які ўжо спакаваў быў свае валізі, застаўся ў Хлудзіі.

РУХАВЫЯ

Дыктатар Цмок, як ужо згадвалася, быў зрынута рухавымі з Хіцерам Зьміцерам на чале. Уласна, ніхто Цмока не скідаў: перад тым, як упасьці ў зімовую сьпячку, ён, баючыся ворагаў і прэтэндэнтаў, загадаў загарнуць сябе ў ваўняную коўдру й пакласьці ў саркафаг з гіпсалітавых плітаў. Калі ж сьмецьяры з асабістай варты дыктатара ўзламалі саркафаг і разгарнулі коўдру, дык выявілася, што іхні гаспадар бяссьледна знік, пакінуўшы па сабе толькі блішчэстыя чорныя акулеры. Паколькі прыймальныя тлумачэньняў гэтай здзіўнаму зьнікненьню так і не знайшліся, адказнасьць за выключнае здарэньне ўзяла на сябе адзіная дазволена ў краіне падпольная арганізацыя рухавых. Іхні ачольнік Хіцер Зьміцер выйшаў з падполья, а патайныя кватэры арганізацыі былі зачыненыя.

У мінуласці Хіцер Зьміцер быў паэтам, які ня меў прызначэньня. Расчараваўшыся ў прыгожым пісьменстве, ён вырашыў, што сапраўднае ягонае прызначэньне — барацьба за волю й незалежнасьць хлудзкага народу, прычым галоўным пунктам ягонай праграмы было патрабаваньне дазволіць яму прынародна ўзьвісьці на трыбуну ў чорнай скуранцы. Апроч таго, ён настойваў на неабходнасьці перафарбоўкі Высокага квадратнага паркану ў зьлены колер і засыпцы канала, які злучаў Сажалку саму з сабой.

Акурат тады, калі Хіцер адышоў ад паэзіі, дыктатар Цмок, нягледзячы на закон, паводле якога ўсе грамадзяне Хлудзіі абвешчаліся патэнцыяльнымі ворагамі Хлудзіі, — пачаў адчуваць востры дэфіцыт тых сілаў, якім бы мог абвясціць рашучую й непрымірымую вайну. Таму зразумела, што Хіцера прапанаву пра стварэньне падпольнай арганізацыі па барацьбе з пануючым рэжымам дыктатар з радасцю ўхваляў. Пасьля чаго былі абраныя два сьмецьяры для пабудовы падполья пад падлогаю хаціны Хіцера, а таксама быў зацьверджаны склад падпольнага камітэту, сябры якога прымаіліся на працу й атрымывалі заробак у адной з філіяў Палаца гаспадароў. Там жа, у падпольлі Хіцеравай хаты, разьмясьцілі й друкарню падпольнай газеты "Адраджэньне", кожны нумар якой рэдагаваўся асабіста Цмокам Калывокам.

Даведаўшыся пра знікненьне дыктатара, Хіцер выйшаў з падполья. Прычым вочы ягоныя настолькі адвыклі ад дзённага сьвятла, што ён быў змушаны надзець чорныя акулеры зніклага. У гэтых акулерах Хіцер так упадобіўся да Цмока, што зь першага погляда можна было падумаць, нібыта Цмок нікуды й не знікаў. І толькі храбусткая камізэлька, пашытая са скуры апошняй вылаўленай у Сажалцы жабы й неадкладна апрапаная ім, засьцерагала ад гэтае памылковае думкі.

НОГІ САМІ ІДУЦЬ У СКОКІ

● Яўген КАЗЮЛЯ.

У Чачэрску адбыліся заключныя імпрэзы IV Рэспубліканскага фестывалю народнага танца «Беларуская полька». Чацвёрты раз у гэтым старажытным горадзе сабраліся таленавітыя танцоры ўсіх узростаў і з усіх куткоў Беларусі. Не абмінулі свята і госці з Украіны, Расіі, Латвіі. Амаль год фестываль крочыў па беларускай зямлі, адбываліся канцэрты, конкурсы, сяброўскія сустрэчы паміж фальклорнымі калектывамі.

Адметнай рысай фестывалю было шырокае далучэнне да народнай спадчыны дзяцей і падлеткаў, а таксама правядзенне конкурсу танцаваль-

ных пар — выканаўцаў народных побытавых танцаў. Чацвёрты дні Чачэрсчына жыла святам. У самыя далёкія куткі раёна прыехалі ўдзельнікі фестывалю, каб не толькі паказаць сваё майстэрства, але і зрабіць першы крок у аднаўленні побытавых танцаў сярод насельніцтва.

НА ЗДЫМКАХ: у віхры танца; Віця РАДЗЮК — удзельнік фальклорнага калектыву «Берагіня» з вёскі Мётча Барысаўскага раёна; танцы розных рэгіёнаў; юным талентам — дарогу; гасцінна сустракалі ўдзельнікаў фестывалю ў вёсцы Залессе Чачэрскага раёна; на адной з канцэртных пляцовак фестывалю.

ДЗІЦЯЧАЯ ЧЫТАНКА

Яраслаў ПАРХУТА

ЧАМУ ЖАБКІ ПЛАВАК НЕ МАЮЦЬ

Убачылі нека жабкі, што дзеці ў плаўках купаюцца, тэрмінова склікалі сход і пастанавілі:

1. Быць на пляжы галышом забараняецца.

2. Купацца дазволіць толькі ў плаўках.

Рашыць-то рашылі, а дзе ўзяць тыя плаўкі-купальнікі? У іхняй завадзі ні магазіна, ні швачкі.

Думалі жабкі, думалі, як выйсці з такога становішча, і прынялі яшчэ адно рашэнне:

— Самім абновы пашыць!

Ды лёгка сказаць: самім! А з чаго? А чым?

Сталі жабак суседзі выручаць. Прынеслі хто што меў. Павучок прынес нітак маток. Вадамерка зялёная — сувой палатна бялёнага. Конікі з нізінкі — швейную машынку. І Рак рашыў падзяліцца — прынес нажніцы.

Жабкі стараюцца. Каторая мерку здымае, каторая папатно кроіць, каторая шые... Адным словам, хоць і марудна, але рухалася справа. Тут пачалі ўмешвацца памагатыя:

— Хіба так здымаюць мерку? — папракнула Вадамерка.

— Мільня, крояць не так! — сказаў засмучоны Рак.

— А ці гэтак машынай строчаць? — Конік ажно рагоча...

Невядома, чым бы ўсё гэта скончылася, калі б не апусціўся паблізу Бусел. Ён адразу разабраўся, у чым тут справа, прагнаў памагатых, а жабкам сказаў:

— Калі самі ні спароць, ні сшыць — няма чаго іншых смяшыць!

Жабкі спадохаліся, далі нырца і да вечара не вылазілі на бераг. Толькі апраўдваліся:

— Ква-ква-ліфікацыя малая!..

Так яны апраўдваюцца і па сённяшні дзень.

А без плавак як купаліся, так і купаюцца.

КРОПЕЛЬКА

Аднаго разу, на зыходзе зімы, сонца прыгрэла мацней звычайнага і на кончыку ледзяша, які звесаў са страхі, з'явілася Кропелька.

Зірнула Кропелька туды, зірнула сюды і абрадавалася. Ад зімовага сну абуджаўся гародчык, на прызбе сакаталі курцы, у небе над хатай звінеў жаваранак. Толькі за вёскай яшчэ спала рачулка, скаваная тоўстым лёдам.

І рашыла Кропелька дапамагчы рачулцы. Доўга не думала, як гэта зрабіць, — узяла і саскочыла на дол.

На доле ў тым месцы яшчэ гурба ляжала. Кропелька правалілася ў снег, спалохалася і закрывала:

— Аей! Ратуйце!

Яе ўчула Другая Кропелька, на дапамогу кінулася, але і сама правалілася ў снег і таксама закрывала:

— Гіну!..

Але тут саскочыла з ледзяша Трэцяя Кропелька і стала суцяшаць:

— Калі будзем трымацца разам, то не загінем, дабяжым да рачулкі. І кропелькі адна за адной, ланцужком, пабеглі з-пад снегу. Неўзабаве і на сцежку выбіліся.

— Куды гэта вы? Пачакайце! — гукнулі з падстрэшка новыя Кропелькі. — І мы з вамі! Як бачыш, дагналі яны сябровак і прыстроіліся. Атрымалася ручайка.

Ручайка пазвоньвае на сонцы, бяжыць, стараецца, вуркоча, а прыбегла да рачулкі — жажнулася: яна ледзь жывая! Хоча скінуць ледзяныя аковы, а не можа. І тады Кропелька, што першай саскочыла з ледзяша, адшукала ў лёдзе трэшчынку і — туды. За ёй у рачулку ўліліся Другая і Трэцяя Кропелькі. Неўзабаве і ўся ручайка была там.

Напеглі дружна спадыспаду на лёд, і ён не вытрымаў — затрашчаў, на кавалкі раскалоўся. Рачулка ўзрадавалася і пабегла туды, дзе віднелася вялікая рака, яшчэ скаваная тоўстым лёдам.

Жаваранак пазіраў на ўсё гэта з-пад сонца і вызвоньваў:

— Вось што значыць у дружбе жыць!

— Вось што значыць разам адну справу рабіць!

— І маленькая Кропелька вялікую сілу мае, калі заадно з іншымі!..

«Голас Радзімы»

Намеснік галоўнага рэдактара
Галіна УЛІЦЭНАК

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Дзяржаўны камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь; Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі; Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубжом «Радзіма».

РЭДАКЦЫЯ:

Намеснік галоўнага рэдактара
Галіна УЛІЦЭНАК.
Адказны сакратар
Таццяна КУВАРЫНА.
Рэдактар аддзела —
член рэдкалегіі
Яўген ЛЕЦКА.

Рэдактар аддзела
Алена СПАСЮК.
Аглядальнікі
Юрась ЛЯШКЕВІЧ,
Леанід МАРАКОЎ,
Таццяна ХРАПІНА.

Спецыяльны карэспандэнт
Нэлі ПРЫВАЛАВА.
Рэдактар-перакладчык
Святлана КАРПУЧОК.
Стыльрэдактар
Ірына КАЗЛОВА.
Тэхнічны рэдактар
Данута РАКАВЕЦ.

НАШ АДРАС: 220005, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: (+375-17) 213-31-97 (тэл.-факс), 213-32-80, 284-76-56, 213-37-82.

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», не заўсёды супадаюць.

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 81.

Падпісны індэкс у Беларусі 63854.

Тыраж 1 677 экз.

Зак. 1806.

Падпісана да друку 24.7.2000 г. у 12.00.

Газета набрана, звярстана і аддрукавана ў друкарні «Беларускі Дом друку» (220041, г. Мінск, пр. Скарыны, 77).